

Становище

от проф. Виолета Дечева, д.н, НБУ

професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство върху научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност професор на НБУ по професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, обявен в ДВ бр.38/24.04.2020 с кандидат доц. Петя Александрова Александрова, д.н., НБУ

Представените в конкурса материали и резултати от научно-изследователската, учебна и преподавателска, административната и обществена дейност на доц. Петя Александрова Александрова, д.н., напълно отговарят на изискванията на НБУ за заемането на академичната длъжност *професор*.

Монографията *Предимства и предизвикателства на късите форми. Модели и практики на българското късометражно игрално кино*, с която доц. Петя Александрова Александрова, д.н, участва в конкурса за заемането на тази длъжност, е първото цялостно изследване с предмет *българско късометражно кино* в българската киноведска литература. То е плод на дългогодишната ѝ задълбочена изследователска работа и има за цел да проследи развитието на този вид кино в българската кино-традиция и едновременно с това да постави процеса в контекста на европейското и световно късометражното кино.

Всяка една от четирите части на изследването следва тази цел от различна гледна точка и в своята цялост авторката успява да я постигне. Цялостното впечатление от монографията е търсената изчерпателност на описанието на процеса, макар доц. д.н. Петя Александрова коректно да напомня, че не претендира за такава. И все пак тя се стреми погледът ѝ да обхване всички възможни страни на процеса. Никъде не избързва с изводите и оценките си. Предпочита те да са направени в хода на наблюденията ѝ. Четем ги и в обобщенията ѝ при събрания емпиричен материал във всяка фаза от изследването. Навсякъде тя подчертава потенциала за развитие на „късите форми“ в съвременното кино и заедно с трудностите за спечелване на вниманието на публиката изтъква неговите предимства. Търси максималната изчерпателност в представянето на фактите. Оценявам високо това внимателно описание на процеса и представянето на противоречивостта в развитието на българското късометражно кино. То е от централно значение за едно първо по рода си изследване, с каквото се е заела доц. д.н. Александрова.

В първата част е представен широк спектър от налични дефиниции на понятието *късометражно кино* - от Уикипедия до тясноспециализирани теоретични текстове и последни изследвания върху този вид кино. С избора си на този подход авторката си осигурява предимството да покаже противоречивостта му, пред един друг възможен подход (не по-малко легитимен в научно-изследователската работа), който поставя конкретна и ясна дефиниция, предопределяща нататък както избора на изследователския материал, така и тълкуването му от една фиксираната гледна точка.

В историческите ретроспективи, на които е посветена третата част „Истории и модели“, изследователката настоява не само на трудността да се сведе късометражното кино само до няколко специфични жанрови и стилови специфики, но и на предимството да се оставят по-свободни границите на дефинирането му. Развитие на късометражното кино се проследява във всеки период от неговото развитие в две перспективи. Първата е историческа и описва началото му в първите игрални филми, създадени още при възникването на киното – както в Европа, така и при рецепцията му в България. Втората перспектива е вътрешно-жанровата. Тя ѝ дава възможност да опише как се ситуира късометражното кино, както сред медиите и изкуствата, така и да покаже какво влияние оказва върху обществото, каква е неговата рецепция (виж *Част II. Социално битие*). Този избор на доц. д.н. Петя Александрова е ценен, защото така може да се видят и отношенията между видовете кино – пълнометражно и късометражно. Навсякъде тя следва сравнителния анализ с игралното пълнометражно кино при представянето на спецификата и рецепцията на късите форми в съответния период. Намирам поставянето на късометражното игрално кино в контекста на развитие на пълнометражните филми за принос на изследването, защото показва динамиката изобщо в развитието на българското кино – преди и след 1989 г.

Проследяването на форумите, фигурите, артефактите, тенденциите в късометражното българско игрално кино е направено от доц. д.н. Петя Александрова с типичната за нея скрупулознаост в излагането фактите. Впечатляващ е емпиричният материал, който е събран, представен и обобщен. Чудесна е и идеята ѝ за пълно представяне на българските игрални къси филми, създадени от 60-те до края на миналия век в лектория в Кино „Одеон“.

Представените статии и доклади, публикувани от доц. Александрова след хабилитацията ѝ в специализирани рецензирани издания в областта на изкуствата, са посветени на теми, които я интересуват в дългогодишната ѝ критическа и изследователска работа. Това са например различни страни в отношенията между

съвременните кино и театър. Тема, която за мен е особено важна най-вече заради засиления в последните десетилетия интерес на театралната сцена към колаборация с киножанровете и работа в междудисциплинарните зони. Особено типично е това за постдраматичния театър. Но тя не изпуска от критически си поглед фестивалите, развитието на филмовата индустрия, институционалната ѝ организация, участието на държавата и т.н. Не случайно събраните 120 точки в тази категория материали е далеч над изискуемите 80 т., както и броят цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране.

Сред преподавателите с много висока оценка от студентите, доц. д.н. Александрова участва в проекти с тях, ръководи дипломанти и докторанти, съдейства за техните стажове, участва в създаването на програми. Академичните си задължения спазва най-добросъвестно и редовно.

Познавам доц. д.н. Петя Александрова отдавна. Тя е сред най-изявените български кинокритици. Винаги високо съм ценила нейната посветеност на българското кино и пристрастността ѝ към факта, запечатването му в прецизно описание и представяне. То е рядко срещано качество в писането за кино особено през последните години. Познавам пътя на нейното професионално израстване и развитие в обособяването на специални зони на критическия ѝ интерес. Впечатляващо е любопитството ѝ към новите явления в киното, неуморното ѝ наблюдение върху връзките на киното с останалите изкуства, особено с театъра.

Предвид всичко казано до тук, убедено препоръчвам присъждането на академичната длъжност *професор* на доц. д.н. Петя Александрова.

17. 08. 2020

София